

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.,** proti žalovanému: **Obvodní soud pro Prahu 2,** se sídlem Francouzská 19, Praha 2, o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 15,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se žalobou ze dne 23. 6. 2012 domáhal toho, aby *„Městský soud v Praze přikázal žalovanému, aby neprodleně poskytl žalobci informace v žádosti z 27. 3. 2011.“* Žalobu odůvodnil tak, že v lednu a březnu 2012 požádal žalovaného o poskytnutí souboru informací, které mu však nebyly poskytnuty. Žalovaný reagoval teprve na žalobcovu stížnost, když uvedl, že žádost žalobce nebude posuzovat podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Žalobce proto namítal odepření práva na účinný opravný prostředek a libovůli žalovaného. S podáním se podle žalobce má nakládat s ohledem na jeho obsah, nikoli na jeho formální označení. Žalovaný měl za povinnost použít správní řád.

[2] Městský soud v Praze usnesením ze dne 24. 7. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 5, vyzval žalobce, aby uvedl, proti kterým z 15 položek obsažených v žalobcově žádosti o informace ze dne 27. 3. 2012 směřuje podaná žaloba na ochranu proti nečinnosti správního orgánu. Městský soud uvedl, že se fakticky jednalo o 15 žádostí o poskytnutí informace, přičemž o každé z nich mohlo být rozhodnuto odlišně. Městský soud v Praze usnesením č. j. 8 A 81/2012 - 6 ze dne 24. 7. 2012 dále vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč do 10 dnů od doručení předmětného usnesení.

[3] Podáním ze dne 30. 7. 2012 žalobce uvedl, že nerozumí výzvě na odstranění vad podání, neboť žalobce podal pouze jednu žádost i informace, přičemž žalovaný neposkytl žádnou informaci.

[4] Podáním ze dne 31. 7. 2012 žalobce žádal o osvobození od soudních poplatků. Městský soud na tuto žádost o osvobození od soudních poplatků reagoval přípisem ze dne 6. 8. 2012, ve kterém uvedl, že žalobce musí doložit svou platební neschopnost, své příjmy, výdaje a zdroje, z nichž žalobce hradí náklady osobní potřeby. Žalobcovo prohlášení ze dne 31. 7. 2012 tyto informace dle závěru městského soudu neobsahuje.

[5] Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 9. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 15, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Městský soud konstatoval, že žalobce přes výzvu soudu nevyplnil tiskopis Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a nedoložil své tvrzení, že nemá dostatečné prostředky. Dále městský soud konstatoval, že v případě žalobce by nemohl přiznat osvobození od soudních poplatků rovněž z důvodu, že žalobce zneužívá institutu osvobození od soudního poplatku. Podaná žaloba nemůže být dle závěru městského soudu zjevně úspěšná, neboť požadované informace nebyly žalobcem uplatněny podle zákona o svobodném přístupu k informacím a protože soudy jsou podle Ústavy povolány k tomu, aby poskytovaly ochrany právům. Žalobce dle městského soudu zneužívá svého práva, neboť jeho procesní postup nemůže vést ke kýženému cíli a počet jeho žalob svědčí o tom, že žalobce se dopouští šikanózního využití svého práva na podávání správních žalob; správní soudy totiž musí při rozhodování o přiznání osvobození od soudních poplatků zohlednit kromě majetkové situace účastníka řízení i další okolnosti případu např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném či v jemu podobném sporu před daným soudem.

II. Kasační stížnost

[6] Proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 14. 9. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 15, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost ze dne 15. 10. 2012, ve které poukazuje na to, že městský soud nesprávně o jeho žalobě hovoří v minulém čase. Stěžovatel namítá, že městský soud nesprávně pozměnil trvalý pobyt za byt. Stěžovatel nerozumí výzvě k odstranění vad jeho žaloby, neboť nepodal 15 žádostí o informace. Stěžovatel rovněž nerozumí přípisu ze dne 6. 8. 2012. Stěžovatel tvrdí, že městský soud zapřel jeho sdělení z 6. 9. 2012. Stěžovatel nesouhlasí s požadavkem městského soudu, aby vyplnil předepsaný tiskopis. Stěžovatel rovněž postrádá vysvětlení, proč městský soud nepovažoval jeho prohlášení za perfektní jako v minulosti. Stěžovatel opakovaně tvrdí, že je nemajetný. Městský soud stěžovateli nevysvětlil, který zákon mu zakazuje požadovat předmětné informace po žalovaném. Odůvodněním zjevné bezúspěšnosti nemůže být

hypotéza o možné neúspěšnosti. Stěžovatel se také dovolává dikce ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), podle které je kritériem pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků pouze zjevná bezúspěšnost návrhu. Stěžovatel nesouhlasí s odkazem městského soudu na rozsudek Nejvyššího správního soudu, neboť ten podle jeho názoru netvoří judikaturu. Městský soud stěžovateli nevyvrátil opodstatněnost zahájeného soudního řízení. Zákon o svobodném přístupu k informacím neomezuje přístup k informacím dle názoru stěžovatele tím, zda oprávněná osoba bude mít prostředky k následnému soudnímu řízení, a rovněž neopravňuje správní soudy regulovat přístup k informacím. Stěžovatel dospívá k závěru, že městský soud zaujal stanovisko, že povinné subjekty nemusejí nemajetným osobám poskytovat informace. Na závěr stěžovatel uvádí, že městský soud jej nesprávně poučil o možnosti podat kasační stížnost, která však podle jeho názoru není přípustná, z důvodu nespravedlivosti procesu před městským soudem však požaduje zásah Nejvyššího správního soudu. Stěžovatel proto navrhuje zrušení napadeného usnesení městského soudu a odložení vykonatelnosti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 21.

[7] Vyjádření žalovaného nebylo vyžadováno s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009 - 144.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud hodnotí kasační stížnost jako přípustnou, neboť byla podána osobou oprávněnou (ustanovení § 102 s. ř. s.), opírá se převážně o důvody uvedené v ustanovení § 103 s. ř. s., a není nepřípustná ani z jiných důvodů plynoucích z ustanovení § 104 s. ř. s.

[9] Na okraj pak Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelův názor o nepřípustnosti kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků je nesprávný. Soud zde odkazuje na svou rozhodovací praxi (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 - 97, všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), podle kterých rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod rozhodnutí podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení), neboť tímto rozhodnutím se rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Stěžovatel byl o přípustnosti kasační stížnosti opakovaně a řádně poučován, svého práva podat kasační stížnost ostatně hojně využívá (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, z poslední doby rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2012, č. j. 6 Aps 5/2012 - 10), ačkoli tvrdí, že kasační stížnost proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků není přípustná.

[10] Nejvyšší správní soud v posuzované věci nepožadoval zaplacení soudního poplatku ani zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného

zastoupení znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37).

[11] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a důvody kasační stížnosti. Námitkami kasační stížnosti se bude zdejší soud zabývat v pořadí, v jakém byly uvedeny v rekapitulační části tohoto rozsudku. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neoznačil, pod které důvody ve smyslu ustanovení § 103 s. ř. s. podřazuje své kasační námitky, zdejší soud je posoudí podle jejich obsahu (srov. usnesení zdejšího soudu č. j. 1 As 7/2004 - 47 ze dne 18. 3. 2004). Stěžovatelovu kasační argumentaci Nejvyšší správní soud podřazuje pod kasační důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel dovozuje nezákonnost rozhodnutí Městského soudu v Praze o nepřiznání osvobození od soudních poplatků.

[12] Nejvyšší správní soud uvádí, že stížnostní důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je dán, pokud soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis (normu), než který na věc dopadá, nebo pokud byl soudem sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci.

[13] Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení Městského soudu v Praze podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a v rozsahu kasační stížnosti podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vedly ho k tomu následující úvahy:

[14] Uvedení minulého času v odůvodnění napadeného usnesení nemá podle názoru Nejvyššího správního soudu jakýkoli vliv na zákonnost a správnost rozhodnutí správního soudu. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že je zcela irelevantní, jaký čas používají správní soudy v odůvodnění svých rozhodnutí, pokud je z rozhodnutí zřejmé, jaké věci se týká a jaký názor správní soud na danou věc zaujal – obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22.

[15] Totožné stanovisko zaujímá Nejvyšší správní soud k argumentaci stěžovatele ohledně záměny pojmu trvalý pobyt za byt. Z ustanovení § 54 odst. 2 s. ř. s. přiměřeně použitelného i na usnesení podle ustanovení § 55 odst. 5 s. ř. s. vyplývá, že rozhodnutí musí obsahovat označení účastníků řízení. Označení účastníků řízení musí být takové, aby tito účastníci řízení byli nezaměnitelní. Nejvyšší správní soud přitom dospívá k závěru, že stěžovatel byl v napadeném usnesení určen nezaměnitelně v souladu se s. ř. s., neboť adresa B. 109 uvedená v záhlaví napadeného usnesení je jeho trvalým pobytem (zde nesprávně označeným za byt stěžovatele, neboť ten má byt pravděpodobně jinde než na adrese svého trvalého pobytu), ačkoli Nejvyšší správní soud vnímá obsahový rozdíl mezi pojmy byt a trvalý pobyt – srov. ustanovení § 10 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů; Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 496 - 524). I kdyby ale Nejvyšší správní soud konstatoval nezákonnost napadeného usnesení v tomto směru, nemělo by nesprávné uvedení bytu namísto trvalého

pobytu stěžovatele vliv na zákonnost závěrů městského soudu ohledně nepřiznání osvobození od soudních poplatků a rovněž nemělo vliv na doručení napadeného usnesení stěžovateli. Nejvyšší správní soud proto z tohoto důvodu nevidí prostor pro zrušení napadeného usnesení městského soudu.

[16] Nejvyšší správní soud se za dané procesní situace nemůže zabývat námitkami stěžovatele vůči výzvě městského soudu ohledně upřesnění toho, proti čemu směřuje jeho žaloba z 23. 6. 2012, neboť předmětem řízení o kasační stížnosti ze dne 15. 10. 2012 je to, zda městský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků v souladu se zákonem či nikoli.

[17] Ve vztahu k argumentaci stěžovatele napadající nutnost použití Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a odklon od stávajícího přístupu městského soudu Nejvyšší správní soud uvádí následující. V usnesení ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 - 22, Nejvyšší správní soud vůči stěžovateli konstatoval, že *„takto formulovaná žádost je podle názoru soudu zjevně šikanózní a není míněna vážně. Jediným smyslem takovéto žádosti je dosáhnout samostatného rozhodnutí soudu o této žádosti, nikoliv vyhovění žádosti... Jakkoliv doposavad zdejší soud i o těchto bizarně znějících žádostech stěžovatele rozhodoval ...“* V usnesení ze dne 13. 4. 2012, č. j. 2 As 10/2012 - 18, Nejvyšší správní soud k obdobné žádosti stěžovatele uvedl, že *„v této nové žádosti však neuplatnil žádný nový důvod pro individuální osvobození od soudních poplatků, pouze zopakoval své dřívější argumenty, na které již zdejší soud odpověděl. Tuto svou žádost rovněž doložil „čestným prohlášením“ téměř identického znění, jak bylo „prohlášení“ na rubu jeho první žádosti. Zdejším soudem byl přitom již upozorněn, že toto „prohlášení“ není relevantní pro prokázání jeho majetkových poměrů. V novém „prohlášení“ stěžovatel neuvedl žádné nové relevantní skutečnosti, pouze poupravil svou úvěrovou bonitu ze stavu „nízká“ do stavu „-1,“ závazky z „DPMČB“ na nijak konkretizované „tisíce,“ údaj u způsobu bydlení z „podnájemní“ na „polonájemní“ a doplnil údaj o své „způsobilosti krást,“ když uvedl, že je „nenarušená.“ Jak již Nejvyšší správní soud uvedl v rozhodnutí o předchozí žádosti, tyto údaje jsou zčásti neprokázané, zčásti irelevantní a k novým údajům dodává, že jsou též ne zcela srozumitelné (např. „polonájemní“ způsob bydlení, či „nenarušená způsobilost krást“). Tato ničím nepodložená tvrzení proto nemohou být využita k prokázání majetkových poměrů stěžovatele.“*

[18] Rovněž Nejvyšší správní soud, jak vyplývá z výše uvedeného, obdobné žádosti stěžovatele v minulosti toleroval. S ohledem na důvody zevrubně popsané ve shora citovaných usnesení však ve vztahu ke stěžovateli není možné v tomto velmi shovívavém přístupu správních soudů pokračovat a je proto na místě trvat na tom, aby stěžovatel své žádosti o osvobození od soudních poplatků, případně žádosti o ustanovení advokáta, koncipoval tak, aby odpovídaly zákonným požadavkům a aby z nich bylo zřejmé, jaká je jeho majetková situace. Tuto majetkovou situaci stěžovatel přitom musí doložit relevantními důkazními prostředky, zejm. listinami příslušných orgánů pomoci v hmotné nouzi. Nejvyšší správní soud přisvědčuje stanovisku stěžovatele, že svou majetkovou situaci nemusí dokládat pouze a výlučně prostřednictvím Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, ačkoli takovýto postup je více než doporučeníhodný. Nepoužije-li totiž žadatel o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce tento běžně akceptovaný a dlouhodobě používaný formulář, vystavuje se riziku (jako v posuzovaném případě stěžovatel), že jeho žádost bude zamítnuta

s ohledem na neunesení břemene tvrzení a důkazní ohledně jeho nepříznivé majetkové situace.

[19] Není rovněž pravdou, že by postup městského soudu byl pro stěžovatele překvapivý a neočekávaný. V přípise ze dne 6. 8. 2012 městský soud stěžovateli vysvětlil, že jeho prohlášení ze dne 31. 7. 2012 považuje za nedostatečné. Nereflektuje-li stěžovatel výzvy a poučení učiněné správními soudy a odmítá-li stěžovatel se správními soudy spolupracovat racionálním způsobem (zde v podobě řádného vyplnění zaslaného formuláře a jeho zaslání městskému soudu zpět, přičemž Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel zasílá v jedné obálce řadu podání, tudíž není z důvodu nedostatku finančních prostředků limitován v možnosti komunikovat se správními soudy – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2011, č. j. 6 Ads 77/2011 - 34), je nutné toto klást k jeho tíži.

[20] Dovolává-li se stěžovatel toho, že měl městskému soudu zaslat další blížeji nespecifikované podání z 6. 9. 2012, o němž městský soud v napadeném usnesení pomlčel, Nejvyšší správní soud musí konstatovat, že žádné podání s tímto datem není v předmětném spisu obsaženo. Zde je proto nutné odkázat na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2011, č. j. 6 Ads 140/2010 - 44, v němž bylo k obdobné argumentaci stěžovatele a k totožné situaci uvedeno, že *„z tohoto soupisu údajně obsažených podání nelze ještě jednoznačně doložit, že poznámka „6 A 92 - 96/10 žádost“ měla značit žádost o osvobození od soudních poplatků a nadto, že byla v obálce tato podání skutečně obsažena. Je jistě povinností soudu (zejména jeho administrativního aparátu) pečlivě vést spisy a přiřadit do nich všechna došlá podání, nicméně je třeba též brát ohled na reálný dosah lidských možností. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vede u různých soudů v České republice mnoho desítek soudních sporů (jen evidencí Nejvyššího správního soudu prochází ve více než 110 případech) a že zasílání více podání (k různým spisovým značkám) v téže zásilce je jeho běžnou praxí. Postup stěžovatele je zřejmě veden snahou o minimalizaci nákladů na poštovné. Nejvyšší správní soud musí odmítnout stěžovatelovy námitky, pokud se snad stěžovatel snaží dovozovat z jednání senátu 6 A městského soudu nějaký úmysl jej poškodit; pro takové závěry ze soudních spisů nic nesvědčí. Je to stěžovatel, kdo má tvrdit a prokázat, že poštovní zásilka z 2. 6. 2010 obsahovala též předmětná podání, neboť městský soud může jen stěží „dokazovat“ opak (srov. k nepřípustnosti tzv. negativních důkazů v obdobné skutkové situaci rozsudek Nejvyššího správního soudu z 16. 7. 2009, č. j. 9 As 31/2009 - 231, tento názor byl aprobován též Ústavním soudem v usnesení z 30. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 2480/2009). Městský soud spolu s Nejvyšším správním soudem ve spisech sp. zn. 6 A 92/2010 až sp. zn. 6 A 96/2010 a sp. zn. 10 Ca 150/2009, jež mají k dispozici jakožto výsledky své úřední činnosti, zjistily pouze, že se v některých z těchto spisů nachází shora zmíněná obálka od zásilky z 2. 6. 2010 s uvedeným popisem. Nejvyšší správní soud s ohledem na to, že jiné spisy obsahují písemnosti z předmětné zásilky, nevidí rozumný důvod, proč by právě žádost o osvobození od soudních poplatků neměla být založena do příslušného spisu. Zdejší soud tedy dospěl k závěru, že uvedená žádost pravděpodobně nebyla v poštovní zásilce z 2. 6. 2010 obsažena. Konečně Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit názoru stěžovatele, že je povinností městského soudu informovat stěžovatele o tom, že se v jím odeslané zásilce nenachází všechny v soupisu uvedené dokumenty. Jak již bylo uvedeno, vzhledem k praxi stěžovatele posílat mnoho písemností v jedné zásilce (19 dokumentů jako v uvedeném případě není výjimkou) a k frekvenci jeho podání, není takový postup představitelný. Jistě by si bylo lze představit, že podatelna soudu při přijetí zásilky*

provede její kontrolu a případně zjištěné nesrovnalosti poznamená např. na obálku; takový postup by městskému soudu konec konců umožnil provést shora uvedený „důkaz" negativní skutečnosti, avšak Nejvyšší správní soud je toho názoru, že jej nelze vyžadovat a v běžném provozu možné běžně užívat. Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel neprokázal, že městskému soudu předložil dne 2. 6. 2010 žádost o osvobození od soudních poplatků; městský soud tedy rozhodl o zastavení žalobního řízení zcela v souladu se zákonem o soudních poplatcích a soudním řádem správním."

[21] Brojí-li stěžovatel proti tomu, že městský soud mu podle jeho názoru nesprávně v rozporu s právním řádem nepřiznal osvobození od soudních poplatků, musí Nejvyšší správní soud trvat na závěr obsažených v rozsudku zdejšího soudu č. j. 7 As 101/2011 - 66 ze dne 26. 10. 2011 (jehož účastníkem byl rovněž stěžovatel, přičemž jeho ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí byla Ústavním soudem odmítnuta usnesením ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 490/12), podle kterého *„příjem nejméně 72 000 Kč za rok, tj. cca 6000 Kč za měsíc, lze zpravidla považovat za příjem pohybující se při spodní hranici příjmu, u něhož zásadně nelze uvažovat o osvobození od soudních poplatků dosahující v jednotlivém případě výše dvou či tří tisíc Kč. Nelze tedy říci a priori, že u takového příjmu je osvobození od soudního poplatku vyloučeno, avšak na druhé straně nelze bez dalšího ani mít za to, že u tohoto příjmu má být osvobození (za splnění dalších podmínek) přiznáváno. Posouzení bude zpravidla záležet na dalších rozhodných okolnostech. Těmi jsou v případě stěžovatele zejména zdroj příjmů (dávky poskytované státem v hmotné nouzi) a okolnost, že tyto dávky jsou v určité míře účelově určeny, a to na úhradu bydlení stěžovatele a jeho obživu. Současně stěžovatel jako osoba invalidní ve třetím stupni (dříve plně invalidní) má minimální možnost zvýšit si svůj příjem vlastní prací. Není rovněž patrné, že by disponoval jakýmkoli významnějším majetkem. Kombinace výše uvedených okolností by zásadně měla vést k závěru opačnému, než k jakému dospěl krajský soud, tj. že stěžovateli osvobození od soudních poplatků, byť třeba jen zčásti, přiznat. U stěžovatele však existují zvláštní okolnosti, jež vedou k závěru, že v jeho případě, je namístě výjimečně využít oprávnění k soudnímu uvážení a osvobození od soudních poplatků mu výjimečně nepřiznat. Takové okolnosti zohlednil i krajský soud, byť to vyjádřil poněkud zavádějícím způsobem tak, že „(s)právní soudnictví nemůže být fórem, na kterém se budou (bezplatně) projednávat spory začasté soukromého původu". Tímto zvláštním důvodem k odepření osvobození od soudního poplatku je povaha sporů, které stěžovatel před správními soudy v poslední době v mnoha případech vede. A k nim patří i projednávaná věc. Krajskému soudu i Nejvyššímu správnímu soudu je z jejich úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, které často pokračují jako spory soudní. V dané věci se jedná o spor týkající se žádosti stěžovatele o poskytnutí pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 12/03. Stěžovatel se se žádostí obrátil na Okresní státní zastupitelství v Českých Budějovicích. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele projednávané Nejvyšším správním soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození*

od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Takovou povahu však předmětný spor nemá. Jde o poskytnutí pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce, přičemž ze žádných okolností neplyne, že by stěžovatel měl důvod vztahující se k jeho životní sféře, aby si uvedený dokument vyžádal. Stěžovatel má jistě právo snažit se takový dokument získat, avšak za existujících konkrétních okolností, z nichž je patrné, že předmětný spor nespadá do kategorie těch, které se týkají jeho životní sféry, je na místě mu výjimečně osvobození od soudních poplatků odepřít. Nejvyšší správní soud podotýká, že vyslovený právní názor nelze v žádném případě vykládat v tom smyslu, že by spory týkající se svobodného přístupu k informacím měly být pro účely rozhodování o osvobození od soudních poplatků vnímány jako spory častěji než jiné nespadající do kategorie sporů týkajících se životní sféry účastníků. Takové zobecňování nelze činit a každý spor je z tohoto hlediska nutno posuzovat přísně individuálně. Nicméně právě v oblasti svobodného přístupu k informacím je třeba, aby byly pečlivě zvažovány všechny aspekty tohoto ústavně zaručeného základního práva, jelikož jde o právo požadovat od povinných subjektů určitou činnost, a to zásadně bezplatně a v relativně krátkých lhůtách, což je může za určitých výjimečných okolností významně zatížit. Judikatura Nejvyššího správního soudu setrvale vychází z toho, že široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparenci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání. Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených. Taková regulace může se za určitých okolností dít i cestou výjimečného odepření práva na osvobození od soudních poplatků. "

[22] Od této argumentace Nejvyšší správní soud nemá důvodu odchýlit se ani v posuzované věci, protože je přiléhavá i pro stěžovatelovu kasační stížnost ze dne 15. 10. 2012. Nejvyšší správní soud přitom považuje za správné, pokud krajské soudy vycházejí v obdobných případech z dřívějších rozhodnutí, které samy vydaly, nebo pokud se odvolají na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, neboť je tím naplňována zásada rovného zacházení a legitimního očekávání.

[23] Jak totiž Nejvyšší správní soud v případě stěžovatele nesčetněkrát uvedl, správní soudy jsou vázány svou rozhodovací praxí – ve vztahu k Nejvyššímu správnímu soudu srov. ustanovení § 17 odst. 1 s. ř. s., podle kterého se musí věc předložit rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, pokud senát Nejvyššího správního soudu dojde k právnímu názoru odlišnému od právního názoru dříve zaujatého Nejvyšším správním soudem. Vázanost judikaturou (ustálenou rozhodovací praxí) však není absolutní, tj. soud se může od ní odchýlit, ovšem pouze za situace, kdy toto náležitě odůvodní. V nyní řešeném případě však Nejvyšší správní soud neshledává jakýkoli důvod odchýlit se od právních závěrů učiněných v rozsudku zdejšího soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As

101/2011 – 66, přičemž na tomto závěru nemůže ničeho zpochybnit ani argumentace stěžovatele obsažená v kasační stížnosti.

[24] Jak Nejvyšší správní soud v případě stěžovatele uvedl již v rozsudku ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, plní soudní poplatky rovněž i regulační funkci v tom smyslu, že mají omezit podávání neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů. Nepřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu v případě sporů ohledně jeho práva na informace, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimace (neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c/ s. ř. s.), ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků.

[25] Ačkoli ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. sice hovoří o tom (jak správně upozorňuje stěžovatel), že osvobození od soudních poplatků nelze přiznat v případě zjevně neúspěšných návrhů, stěžovatel však přehlíží, že judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66) vztahující se k stěžovateli stanovila, že je na místě pečlivě zvažovat otázku charakteru a množství jím vedených sporů, neboť osoby nemající dostatek finančních prostředků nemají institut osvobození od soudních poplatků zneužívat k vedení sporů dle své libosti. Pokud tedy určitá osoba vede desítky až stovky různých sporů, které se nedotýkají podstatných okolností její životní sféry, protože se ani nepřímo netýkají jejího majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, ale vyvěrají z jejího abnormálně zvýšeného zájmu o fungování veřejných institucí, je na místě, aby taková osoba nesla náklady takového řízení v podobě povinnosti platit soudní poplatek.

[26] Nejvyšší správní soud ze své vlastní evidenci (neboť každý soud musí vést spisovou službu v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) zjistil, že stěžovatel je účastníkem přibližně 80 sporů vedených před zdejším soudem týkajících se práva na přístup k informacím (celkově je přitom stěžovatel účastníkem přibližně 530 řízení vedených před Nejvyšším správním soudem). Celkově k datu rozhodování této věci bylo vedeno nebo je vedeno před Nejvyšším správním soudem cca 660 sporů týkající se práva na informace. Z toho vyplývá, že řízení vedená stěžovatelem tvoří přibližně 10% nápadu Nejvyššího správního soudu ohledně sporů týkajících se práva na informace.

[27] V případě takto abnormálně zvýšeného zájmu stěžovatele o informace je nutné zvažovat jeho právo na informace a zájem na kontrole veřejné moci na straně jedné, na druhou stranu je však nutné přihlédnout ke smysluplnosti jednotlivých sporů a k neúměrným počtům žádostí stěžovatele o informace, které povinné subjekty dle zákona o svobodném přístupu k informacím jsou schopny zahltit. Při rozhodování o nepřiznání osvobození od soudních poplatků v daném případě stěžovatele podle Nejvyššího správního soudu převáží to, že jeho žádost o informace pregnantně popsaná městským soudem, se nedotýká podstatných okolností stěžovatelovy životní sféry (neboť stěžovatel požaduje

sdělit dodavatele obálek, počet řízení, jejichž účastníkem je určitá osoba, náklady na vytápění a způsob vytápění žalovaného, spotřebovaný kancelářský papír žalovaným, podlahovou plochu žalovaného, některé jeho rozsudky, jménu předsedy soudcovské rady, počet osob se zdravotním postižením či sníženou schopností výdělečné činnosti, náklady na doručování v civilních řízeních, počet soudních doručovatelů a seznam soudem ustanovených advokátů v posledních letech) a že vede neúměrný počet takovýchto sporů vyvolaných jeho neobvyklým zájmem o veřejné záležitosti.

[28] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje se závěrem městského soudu a závěrem obsaženým v rozsudku zdejšího soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, a rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, o tom, že osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím chudým osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž že má zajistit, aby v případech, kdy nemajetné osoby mají důvod vést soudní spor, protože jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry, nedostatek finančních prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Stěžovatel s tímto závěrem ve své kasační stížnosti ze dne 15. 10. 2012 nesouhlasí, ale nepředkládá zdejšímu soudu jakékoli argumenty o tom, že se věc dotýká jeho životní sféry a že je na místě, aby mu bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků.

[29] Stěžovatel podle názoru Nejvyššího správního soudu nereflektuje skutečnost, že soudní řízení vedená podle s. ř. s. nepředstavují pokračování řízení vedená před správními orgány. Pokud v souladu s ustanovením § 17 zákona o svobodném přístupu k informacím mohou povinné subjekty požadovat pouze náhradu nákladů spojených s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli včetně mimořádně rozsáhlého vyhledávání informací, nemá tato otázka jakýkoli vliv na povinnost platit soudní poplatek za daný typ soudního řízení. Tím, že správní soudy trvají na placení soudních poplatků, případně rozhodují o osvobození od soudních poplatků, resp. neosvobození od soudních poplatků, postupují v souladu s právní úpravou regulující průběh soudního řízení před správními soudy a nezakazují stěžovateli domáhat se jeho práv v případě jeho žádostí o informace. Otázka placení soudního poplatku patří mezi jednu z podmínek řízení, která musí být postavena najisto před meritorním vyřešením věci. Při řešení této otázky se proto správní soud nevyjadřuje k důvodnosti žaloby ani neukončuje řízení z procesního důvodu (odmítnutí návrhu např. z důvodu nedostatku aktivní legitimace navrhovatele, soudní výluky).

[30] Jak bylo stěžovateli vysvětleno v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2012, č. j. 6 As 11/2012 - 21, byť stěžovateli formálně svědčí určité právo (např. podat žalobu nebo kasační stížnost), neznamená to, že mu musí být soudem meritorně vyhověno, resp. že správní soud nebude trvat na splnění všech podmínek řízení. Pokud stěžovatel např. uplatňuje svá práva tím způsobem, že žádá poskytnutí velkého množství informací, které neurčitým způsobem vymezí, že nereflektuje příslušné postupy a výzvy správního orgánu, případně že odmítá vzít na vědomí, že rovněž za poskytnutí informací lze požadovat úhradu oprávněných nákladů v souladu s ustanovením § 17 zákona o svobodném přístupu k informacím, a pokud proti jakémukoli úkonu správního orgánu stěžovatel podává „různě označené“ opravné prostředky, případně žaloby, nelze než uzavřít, že stěžovatel vede „spory pro spory“, přičemž Nejvyšší správní soud považuje za

spravedlivé, aby takové spory, které má stěžovatel právo vést, vedl s vědomí nákladů řízení v podobě soudních poplatků.

[31] Za situace, kdy stěžovatel takto vrší správní a soudní řízení, kdy svévolně a šikanózně napadá jakýkoli úkon správního orgánu nebo soudu za účelem vedení dalšího řízení bez ohledu na to, aby zvážil důvodnost svého postupu, případně aby uznal postup správních orgánů, resp. správního soudu za souladný s právním řádem, přičemž stěžovatel podle názoru Nejvyššího správního soudu mnohdy obchází příslušnou právní úpravu regulující možnosti obrany, je podle Nejvyššího správního soudu správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím nákladů včetně nutnosti hrazení soudního poplatku – srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91.

[32] Není proto naplněn stěžovatel uplatněný kasační stížnost podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[33] Pokud jde o návrh stěžovatele na odložení vykonatelnosti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2012, č. j. 8 A 81/2012 - 21, Nejvyšší správní soud odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2012, č. j. 7 As 111/2012 - 14, v němž bylo stěžovateli k jeho obdobnému návrhu vysvětleno, že takovéto žádosti nemůže být Nejvyšším správním soudem vyhověno, neboť kasační stížností napadl jiné usnesení, než vůči kterému směřuje jeho návrh na odložení vykonatelnosti. Bylo rovněž v tomto usnesení konstatováno, že žádost o odklad vykonatelnosti výzvy k zaplacení soudního poplatku je nadbytečná, neboť předmětný spis byl předán k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu, tudíž krajský soud, resp. městský soud, nemůže rozhodnout o zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku.

[34] Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl.

IV. Náklady řízení

[35] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s.; stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá, žalovanému pak podle obsahu soudního spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. listopadu 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu